

Positieve getallen. — Herhaaldelijk komt ook in *D. L. N.* de vraag opduiken naar den omvang van de vogelafsterving in den strengen winter '16/'17. Gewoonlijk verschijnt die vraag schuchter, omdat de steller de moeilijkheid van de beantwoording zelf wel inziet. Ik meen echter een bijdrage te kunnen leveren, die een beteekenis heeft.

Wat een ellende! Gaat eens mee naar den Rijn! Op 't ijs en langs den zomerdijk liggen de hardbevoren Waterhoentjes en Meerkoetjes of hunne veerresten soms op slechts weinige meters van elkaar. Bij tientallen! Jongens, met stokken gewapend, maken een eind aan 't leven van wat zich daar nog met moeite voortsleept, niet meer in staat zich te bergen.

Maar zie ginds in een open geul, dicht bij Renkum, wat een pracht! Nonnetjes, Kuifeenden, Brilduikers, Meeuwen! Nooit gezien! Ze zwemmen in troepjes, duiken weg, vliegen een eindje — de geul is niet erg lang — of staan op 't ijs. En om dit kleurrijk tooneel te midden van de stille ijsmassa's wat leven bij te zetten, knallen de vrolijke jagers er op in en als vod drijft weg, wat zoo pas nog een schitterende ooglust was. Nog meer dood! Nog meer vernieling! Ze drijven meest weg en kunnen niet eens bemachtigd worden, want 't is gevaarlijk de geul te naderen.

Evenzoo geschiedde bij het Katerveer bij Zwolle? Merels vond ik dezen zomer moeilijk, en Winterkoninkjes niet één. Ook hoorde ik ze niet, althans in 't bosch niet. Bij de menschelijke woningen nog wel. Staartmeezen waren alle present. Maar nu naar de getallen. Ziehier wat er in 1916 en '17 in de nestkastjes broedde:

	1916—1917	
Koolmeezen.....	88	31
Pimpelmeezen.....	14	4
Kuifmeezen.....	13	3
Zwarte meezen.....	18	12
Zwartkopmeezen.....	5	2
Musschen.....	2	4
Groote Bonte Spechten.....	2	1
Gekraagde Roodstaartjes.....	62	64
Draaihalzen.....	12	4
Spreeuwen.....	1	1
Steenruilen.....	2	—
Kauwtjes.....	—	2
Grauwe Vliegenvangers.....	—	1
Totaal.....	219	129

Voor de conclusie, die uit deze getallen te trekken is, moet ik den lezer even helpen; het gaat minder eenvoudig dan het schijnt. Ziehier twee omstandigheden, die in acht moeten worden genomen: Ten eerste mag hier gemiddeld op een jaarlijkschen aangroei van 15% worden gerekend. Ten tweede begon de broedperiode 1917 door 't koude voorjaar zeer laat, pas 26 April, hetgeen vele vogelsoorten het maken van een tweede broedsel direct afdoende heeft belet.

Onze Koolmees stoort zich daaraan of niet of althans weinig, want als hij laat begint scheidt hij ook zooveel later uit. Het aantal broedsels van deze soort is zeer groot. Ziedaar dus ons eerste positieve getal: Van de Koolmees is $\frac{57}{88}$, dat is 65% afgestorven. Ik meen hier nog de weggebleven normale vermeerdering bij te moeten optellen en kom dus op 80%. Een catastrofe!

De Gekraagde Roodstaartjes hebben niet geleden.

De overige vogels, die we wegens hun kleine aantallen samenvoegen zijn dus teruggebracht tot $\frac{129-31-65}{219-88-62} = \frac{34}{69} = 50\%$ rond.

Het is hier noodig de gemiddelde jaarlijksche toeneming niet in rekening te brengen, omdat de broedperiode dezen zomer erg kort was en 't getal 34 dus feitelijk reeds te klein is. De afsterving ligt dus tusschen 50 en 80%. Me dunkt, dat we de waarheid nu het beste benaderen als we nu de totalen der Gekraagde Roodstaarten afzonderen. De vogelstand in 't bosch is dan van $219-62=157$ achteruitgegaan naar $129-64=65$, dat is dus op 40% geslonken, zoodat rond 60% is afgestorven¹⁾.

Wanneer geen bijzondere omstandigheden optreden, zal het dus in mijn terreinen zeker 4 jaren duren al eer de natuur zich van deze catastrofe zal hebben kunnen herstellen.

¹⁾ Merkwaardig hiermee in overeenstemming, schatte de heer Drijver, volgens zijn waarnemingen in de vrije natuur, de afsterving ook op 60%, in een correspondentie met den heer D. Tollenaar in April 1917.

Maar hoe zal 't gaan waar de vogel in zijn strijd *niet* gesteund wordt? Waar m.i. de jaarlijksche toeneming gemiddeld negatief is?

Willen de Nederlandsche Ornithologen deze getallen — zij 't dan wegens gebrek aan betere — aanvaarden? Zoo ja, dan dienen we de handen ineen te slaan om te komen tot een nood-wet, die gedurende een zeker aantal jaren *alle* vogelvernieling — behoudens daar, waar directe schade te constateeren valt — belet. Het zou een waardig resultaat zijn van den steeds toenemenden ornithologischen arbeid. We werken toch niet voor niemandal?

Wageningen.

G. WOLDA.

Zonnebloemen in Den Haag. — De lieve jeugd, die nog al eens vaak de vorderingen van die planten kwam bekijken, gaf haar verbazing altijd te kennen met uitdrukkingen als:

Zonnebloemen in een stadstuin.

»Gosje, watte reuze-zonnepitten!«
of »Baas geef mij zoo'n zonnepit?«
't Waren dan ook *reuze*-pitten. 't Was een laantje, waarin de burens je niet konden zien. Nu staat er niets meer van en de stammen dienen om mijn gerantsoeneerde kachel wat brandstof te verschaffen. Ik heb eenige van die gewassen gemeten. Op $\frac{1}{3}$ M. van den grond was de stam 15 c.M. in omtrek, op $\frac{1}{3}$ M. hoogte 14 c.M., op 2 M. hoogte 12 c.M. en het heele ding was 3,5 M. hoog, een bloem had 34 c.M. diameter, met lintbloemen van 8 c.M. daar nog bij, het blad was 42 c.M. breed en 40 c.M. lang. Dat exemplaar staat op de kiek links. Aan de andere zijde staat een dito (d. w. z. een drietal bij elkaar). Onderaan 14 c.M. omtrek, op 50 c.M. hoogte 16 c.M. omtrek, op 1 M. hoogte 14 c.M. omtrek, op 1,5 M. hoogte 13 c.M. omtrek. Het ex. is 3.15 M. lang en behalve een bloem met een schijf van 17 c.M. diameter, zaten er nog een 20-tal kleinere bloemen van ± 10 c.M. diameter aan. Een derde exemplaar had een bloem van 31 c.M., een 4de een dito, een 5de ook van 34 c.M. Het groote blad midden op rechts was 47 c.M. breed en 41 c.M. lang. Hoe vindt ge dat gewas? Prachtig, niet?

Den Haag.

P. GOEDHART.

Slaapboom van vinken. — Wellicht interesseert het u, naar aanleiding van het artikel in afl. 7 van *D. L. N.* over keepen en hun slaapboomen in Zuid-Zweden, dat ik in mijn

tuin een slaapboom heb van gewone vinken. 't Is een acacia tot bovenin met klimop begroeid 's Winters komen daarin nu al 3 jaar 's avonds 60—80 vinken slapen, je zou zoo zeggen de heele populatie uit de oostelijke Alblasserwaard. In April verdwijnt de heele zwerm en blijft één paar broeden. Dit jaar zag ik ze nog niet, maar ze kunnen nog komen. Ik deed hiervan vroeger mededeeling op een verg. van de Ornithologische Vereeniging, maar ik geloof niet, dat u er bij was. Niemand van de leden had toen ook van zulke boomen voor vinken gehoord. De storm van Kerstmis verleden jaar had de boom bijna ontworteld en een stuk van m'n waranda mede opgelicht. Ik heb hem nu met een staaldraad aan een groote iep vastgemaakt en hoop zoo dit natuurhistorisch monument te bewaren.

Hardinkveld.

P. v. D. BURG.